

FRANCO-DIKTATUREN ÄR JÄMFÖRBAR MED HITLERVÄLDET

Francos reaktionära aktion kunde inte motiveras med i landet rådande laglöshet

1. Var utvecklingen i det republikanska Spanien demokratisk eller hindrade inbördeskriget uppkomsten av en vänsterdiktatur?

2. Kan den nuvarande auktoritära styrelseformen i Spanien till sitt väsen jämföras med den ofördragsamma och inhumana imperialismen i de forna axelstaterna, Tyskland och Italien?

P. E.

1. Den republikanska spanska författningen av år 1931 var utpräglat demokratisk, med allmän rösträtt för män och kvinnor, enkammar-system och en statschef, utsedd genom en folkvald elektorförsamling, i vilken representationens medlemmar även ingingo. Denna författning tillämpades också under åren 1931—1936, även om brytningarna mellan olika riktningar voro starka och oroligheter och isolerade upprorsförsök förekommo. Sedan vänsterlikriktningarna vunnit en betydande framgång vid valet i början av år 1936, bildades en regering, som möjligen kan kallas radikal, men som bestod uteslutande av borgerliga politiker; varken socialister eller kommunister ingingo i regeringen. Om någon vänsterdiktatur kan icke vara tal. Vänstern ville emellertid förverkliga ett relativt radikalt program, innefattande bl. a. en jordreform för att ersätta de i vidsträckt områden dominerande storgodsens med självständiga småbruk. Ett svårt läge uppstod dock

dels genom de konservativa gruppernas motstånd, som icke skyggade tillbaka för våldshandlingar, dels genom strejker och sabotage från vissa arbetargrupper. Detta läge utnyttjade Franco till sin reaktionära aktion. Det är emellertid helt oriktigt att påstå, att denna blev nödvändig på grund av i landet rådande laglöshet. Jag kan i detta avseende i viss mån

Franco har allt eftersom framtiden fördyrats ökat omfattningen av pompösa parader och försummar intet tillfälle att framträda vid nationella ceremonier. Här överlämnar hans maka, senora Carmen Polo en jana vid en spansk arméhögtidlighet. General Franco med dottern Carmen bevittnar evenemanget (t. v. på bilden).

Herbert Tingsten

Herbert Tingsten.

KONSERVATIVA OCH ANDRA I ENGLAND

Socialpolitik eller socialisering

Den politiska regimförändringen i England efter valet i somras har aktualiserat följande frågor för mig:

1) Hur har den konservativa socialpolitiken i England gestaltat sig under de två sista decennierna?

2) Både Labour Party och de konservativa gingo före kriget i stor utsträckning in för Chamberlains appeasementspolitik mot Tyskland. I vad mån kan City-männen sägas ha påverkat de konservativa till att föra en dylik politik?

3) Har icke den engelska kapitalismen varit en fredsfrämjande faktor?

4) Vilka intressen behärskar

a) Bank of England?

b) kolindustrin i England?

G. K., Uppsala.

1. Det konservativa partiet i England kan betecknas som »moderat framstegsvänligt». Partiet gör inte gällande, att allt är bra som det är, inte heller när det är fråga om socialpolitiken, och det har rent av gått fram med egna försök till problemlösningar på vissa områden. Dit hör det av Neville Chamberlain år 1923

introducerade programmet för slumuppreprensning och nyproduktion av hyggliga bostäder; han var hälsovårdsminister, inte premiärminister, på den tiden. Men de konservativa buden på socialpolitikens område har från annat håll givetvis betecknats som alltför snåla, försiktiga, halvhjärtade, kompromissartade. Planhushållarna har efterlyst en plan i de konservativas socialpolitiska offer. Förmodligen med rätta — det ligger inte riktigt väl till för engelsk mentalitet att röra sig med högtidliga långtidsplaner och stela program.

2. Säkerligen hade »City-männen» sin dryga andel i den politik, som innebar ständigt nya medgivanden åt gangsterväldet på den europeiska kontinenten. De ville ha fred för att kunna fortsätta sin verksamhet, och de begrep sig inte på skillnaden mellan gangsters och vanliga, hyggliga människor. Deras egen man, dåvarande premiärministern Neville Chamberlain, begrep saken först när tyskarna marscherade in i Prag i mars 1939, och upptäckten smärtade honom djupt.

3. Frågan är kanske delvis besvarad i föregående punkt. Det går inte att bortresonera de kapitalistiska intressena bakom »opiekriget» i Kina i slutet av 1840-talet och boerkriget i slutet av 1890-talet, men att skylla 1900-talets två världskrig på kapitalisterna synes mig omöjligt. Om kapitalisterna hade fått sin vilja fram, skulle varken det första eller det andra världskriget ha blivit av, det vågar jag påstå, fast rätt trogna lärjungar till Marx och Lenin menar an-

döma efter personliga erfarenheter, då jag gjorde en resa i Spanien några veckor före upproret.

2. Så vitt jag förstår är Franco-regimen av i huvudsak samma typ som den nazistiska regimen i Tyskland och den fascistiska i Italien. Franco har likväl av uppenbara skäl icke kunnat föra en aggressiv utrikespolitik. Efter inbördeskriget var Spanien så försvagat, utblottat och söndrat, att en sådan politik i och för sig knappast var tänkbar. Härtill kom att landet för sin försörjning var beroende av import från England och Förenta staterna.

norlunda. Det bör verkligen vara lätt för oss kapitalister att samlas under denna paroll: »kapitalister i all världens länder, förenen er mot kriget!» Några få av oss vinner på leveranser av krigsmateriel, men i stort sett blir vi fattigare på eländet.

4 a. Bank of England var från början ett rent privatföretag men blev med tiden något annat, något obeskrivligt engelskt, en offentlig institution med enskilda delägare. Enskilda delägare, »City-män» — ja, det har kunnat märkas emellanåt, men nu skall banken bli en ren statsbank. Just när detta skrives, faller min blick på en tidningsnotis, som meddelar, att staten skall lösa ut de enskilda delägarna ur Bank of England. Det är kanske välbetänkt, fast England på det viset blir en äkta engelsk institution fattigare.

4 b. Kapitalism av gammal årgång är förhärskande inom den engelska stenkolsproduktionen. Många enskilda ägare, gamla metoder, mentalitet från 1700-talets slut eller 1800-talets början. Men nu blir det socialisering. I mer än tjugo år har socialiseringen av stenkolsgruvorna stått på det engelska arbetarpartiets program, och nu kommer man tydligen att göra slag i saken.

G. Silverstolpe

G. Silverstolpe.